

Oslo, 040924

Hørings svar fra WWF om meldinger og forslag til utredningsprogram for Sørilige Nordsjø II havvindanlegg med nettilknytning

WWF Verdens naturfond takker for muligheten til å komme med hørings svar om utredningsprogrammene for Sørilige Nordsjø II. Under følger våre viktigste innspill i forhold til biomangfold, klima og bærekraft.

For korte tidsaspekter for naturkartlegging

På en rekke områder konstaterer meldingene at data og kunnskap om naturforhold og mangfold er mangelfulle. Likevel skal innsamling av data kun pågå et år før konsekvensutredning og søknad - som skal styre valg av plassering og avbøtende tiltak - skal sammenstilles. I en del tilfeller konstateres at datainnsamling vil pågå etterpå, f eks av Havforskningsinstituttet, men at man ikke vil rekke å vente på disse dataene. **De korte tidsaspektene er problematiske, og kan innebære et brudd på naturmangfoldlovens krav om føre var prinsippet, siden Havforskningsinstituttet anbefaler datainnsamling i løpet av tre års tid for å kartlegge biomangfold.**

Meldingen [om havvindanlegget](#) sier for eksempel at: «Det er foreløpig ikke foretatt kartlegging av marine naturtyper på Sørilige Nordsjø II. Bentiske undersøkelser har imidlertid nylig blitt gjennomført i regi av MAREANO-programmet, og det forventes av resultatene fra dette toktet blir rapportert i løpet av 2024/2025. Bunnforholdene med hovedsakelig sand og slam tilsier at det kan finnes forekomster av sårbare naturtyper som sjøfjærsamfunn og bambuskorallskog» (side 31). «Det kan nevnes at Havforskningsinstituttet planlegger utsetting av tre observasjonsplattformer på Sørvest F, altså i og ved Sørilige Nordsjø II. Disse vil bli utstyrt med hydrofoner og ekkolodd for å kartlegge undervannsakustikk og marint dyreliv. Det er imidlertid usikkert om data fra disse undersøkelsene vil bli tilgjengelig i tide til å kunne benyttes i konsekvensutredningen», (side 32). Videre konkluderer meldingen at: «Konstruksjoner som plasseres på havbunnen vil legge direkte beslag på arealer, og i anleggsfasen vil forstyrrelsen av havbunnen strekke seg et godt stykke utover det fysiske arealet som opptas ved at sjøbunn virvles opp og sedimenter spres i vannmassene før de igjen legger seg på bunnen.»

Det samme gjelder fugl, hvor meldingen for eksempel sier at: «datagrunnlag for denne delen av Nordsjøen er imidlertid svært mangelfullt, og det er derfor behov for ytterligere undersøkelser», (side 26), «trekket omfatter vannfugl og vadere, rovfugl og spurvefugl, men det er lite dokumentasjon på nøyaktig hvor trekket går og hvor stor variasjon det er i hvor de trekker over havområdene», (side 27), og at «fremdriftsplanen til prosjektet tilsier at det mest sannsynlig ikke er tid til å innarbeide mer enn ett år med GPS-data fra nye kolonier» (side 30). **I lyset av at de norske sjøfuglbestandene har gått ned med 80% på 50 år, at 63% av artene er truet, og at det tar flere sesonger å kartlegge trekkruer, er tidsaspektene for kartleggingen altfor kort.**

Det viktigste verktøyet for utbyggere for å ivareta naturmangfold, klima og bærekraft i fornybarprosjekter er tiltakshierarkiet, som først av alt prioriterer valg av plassering for å unngå skade, siden iverksetter mulige avbøtende tiltak som reduserer skade, og sist restaurerer og kompenserer skade som likevel oppstått. Hele forutsetningen for å kunne bruke dette verktøyet er god naturkartlegging og kunnskap om hva som eksisterer i området. Derfor bør dette prioriteres - selv om det tar tid. Ellers risikerer vi at det første havvindprosjektet – som vil få stå som eksempel for havvind for opinionen i Norge - vil forårsake et betydelig større naturfotavtrykk enn hva som er nødvendig.

WWF vil minne om at metode og krav til konsekvensutredning som beskrives på side 51 i høringsnotatet også sier at: «*Dersom kunnskapsgrunnlaget er for mangelfullt til å kunne vurdere virkninger av tiltaket, skal det gjennomføres nødvendige feltundersøkelser*». WWF mener derfor at det er avgjørende at prosessen skjer i riktig rekkefølge; først en tilstrekkelig kunnskapsinnhenting der det settes av en realistisk tidsramme for å innhente nødvendig kunnskap om flora og fauna på havbunnen, i vannsøylen, på overflaten og marint liv ellers som lever i tilknytning til området – og at det deretter kan defineres områder som er egnet og hvilke avbøtende tiltak som skal foreligge for å redusere naturpåvirkningen til et minimum.

Manglende utredninger om sedimentoppvirvling og naturlig karbonlagring og fangst

Konsekvensutredningene inneholder ingen utredninger i forhold til naturlig karbonfangst og lagring i området. Dette til tross for at omfattende sediment-oppvirvling konstateres i notatene, og oppvirvling av karbon kan være en betydelig faktor til havforsuring og dermed negativ klimaeffekt - spesielt med tanke på graving av grøfter til kabler, men også annen oppvirvling i både anleggs- og driftsfase.

Havet inneholder våre viktigste karbonlagre, og kunnskap om hvordan disse påvirkes, for eksempel gjennom valg av plassering og forskjellige bunnfundamentløsninger, er avgjørende for om havvind vil være en klimaløsning. Derfor er det nødvendig at kunnskapsinnsamling om dette inngår i undersøkelsen og at avbøtende tiltak innføres slik at karbonlagrene ikke forringes.

Ifølge meldingen er mulig påvirkning av økosystemtjenester også angitt som et eget tema i havenergilovforskriften § 6, og den tar opp klimaregulering som et eksempel på en regulerende tjeneste (side 43). Påvirkning av naturlig karbonlagring nevnes imidlertid ikke i noen av meldingene - hverken for vindkraftanlegget eller nettilknytningen.

Behov for en buffer mellom planområdet og gyteområdene for tobis

De kjente gyteområdene for den truede nøkkelarten tobis som inngår i det særlig verdifulle og sårbare området, (SVO), «Tobisfelt sør» grenser inntil planområdet i nord og øst. Samtidig konkluderer meldingen om vindkraftanlegget at «*i anleggsfasen vil forstyrrelsen av havbunnen strekke seg et godt stykke utover det fysiske arealet som opptas ved at sjøbunn virvles opp og sedimenter spres i vannmassene før de igjen legger seg på bunnen*» og at «*tobis er svært stedbunden fordi arten har strenge krav til sjøbunnen (grov sand) som den graver seg ned i.*» **Mtp at området kun opptar 20% av det totale tilgjengelige arealet, bør det ikke legges tett opptil SVO-området som er gyteområde for tobis, men heller plasseres med en buffer mellom slik at gyteområdet og dets økosystemfunksjon ivaretas.**

Håndtering av sjøkabler gjennom SVO-felt og gyteområder for tobis

Som figur 5-5. på side 41 i [meldingen om nettilknytning](#) viser er sjøkablene trukket gjennom de bredeste delene av to forskjellige SVO-områder, «Tobisfelt sør» og «Siragrunnen og Listastrendene»

(nå inkludert i SVO «Norskerenna – Skagerak»). I disse områdene lister meldingen **forekomst av en rekke truede arter og naturtyper som er ansett som spesielt sårbare ovenfor fysiske forstyrrelser på havbunn, og som Norge gjennom OSPAR-konvensjonen er forpliktet å beskytte områder med forekomst av.** Samtidig oppgis det at områdene er dårlig kartlagt (side 39-40).

I meldingen om vindkraftanlegget beskrives det at *“Legging av sjøkabler vil trolig ble utført ved å spyle dem ca. 1 meter ned i sjøbunnen, noe som også vil føre til lokal oppvirvling av sedimenter. Hvor langt partiklene spres, avhenger av bl.a. strømningsforhold og topografi på stedet”* (side 23). Meldingen om nettilknytningen oppgir videre at *«en sjøkabel vil kunne påvirke marint naturmangfold i driftsfasen gjennom tap av habitat og ved elektromagnetiske felter. Anleggsfasen kan medføre støy, fysiske forstyrrelser (ødeleggelse av sårbar natur som sjøfjærsamfunn og korallhage), sedimentspredning og tilførsel av miljøfarlige stoffer (uhellsutslipp)»* (side 40).

Dette innebærer at **det må stilles særlig høye krav om detaljert kartlegging av naturtyper og arter i SVO-områdene, og tiltakenes påvirkning på blant annet på tobis, rødlistede pattedyr, bambuskorall og sjøfjær må identifiseres. For å unngå skade må tiltakshierarkiet brukes, der plassering for å unngå skade prioriteres høyest, og deretter avbøtende tiltak som reduserer skade.**

På generelt grunnlag mener også WWF at områdene som er definert som SVO-områder bør utredes med tanke på marint vern etter naturmangfoldloven, (innenfor 12 nautiske mil), og den nye kommende loven for vern av marin natur utenfor territorialfarvannet, (utenfor 12 nautiske mil), før det vurderes å igangsettes ny aktivitet i disse.

Behov for informasjon om resirkuleringsmengde og resirkulerte materialer som innsatsfaktor

Utredningen om vindkraftanlegget mangler en beskrivelse av resirkuleringsmengde av de forskjellige materialer som vil brukes, og grad av innsatsmateriale som er sirkulert. Dette er en viktig del av det totale naturfotavtrykket som anlegget vil ha. Krav om dette er avgjørende for å kunne bruke havindustrien som en drivmotor i en sirkulærøkonomi hvor vi f eks kan redusere behovet for å bryte kritiske mineraler og minke plastforurensing. Det er stor potensiale å få ned materialbruk og opp resirkuleringsgrad gjennom tidlig planlegging av design i forhold til dette, og de progressive utbyggene sikter på å oppnå nærme 100% gjenvinning i 2025.

Behov for avklaringer i forhold til Naturmangfoldloven

Meldingen om vindkraftanlegget gir følgende informasjon om bruken av naturmangfoldloven, på side 11: *«Naturmangfoldloven – det legges til grunn at energimyndigheten gjør en vurdering av prosjektet opp mot lovens anvendelse i Norges økonomiske sone, men at det ikke er behov for ytterligere avklaringer/søknader etter naturmangfoldloven.»*

Med tanke på at området så langt er mangelfullt kartlagt - for eksempel i forhold til trekkruiter for sjøfugl som har en overhengende andel truede arter - og at den truede nøkkelarten tobis har et viktig gyteområde som grenser til planområdet og vil påvirkes av sedimentoppvirvling, vil det imidlertid være nødvendig å forholde seg til følgende paragrafer i naturmangfoldloven fortløpende i prosjektet:

- Et godt kunnskapsgrunnlag må ligge til grunn for beslutningen (§8)
- Førre-var prinsipp skal gjelde ved mangel på tilstrekkelig kunnskap (§9)
- Det må tas hensyn til samlet belastning på økosystemet (§10)
- Kostnader ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§11)
- Utbygging skal skje med minst mulig konsekvenser for naturen (§12)